

АНАЛИ

ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

ТРОМЕСЕЧНИ ЧАСОПИС ЗА ПРАВНЕ И ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ

Година VI

Јануар—Март 1958

Број 1

ПРИКРИВАЊЕ СТВАРИ КОЈЕ СУ ПРИБАВЉЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

Готово у свим кривичним законодавствима предвиђа се као кривично дело и кажњава прикривање ствари које су прибављене кривичним делом. Данас је опште усвојено мишљење да оваква делатност претставља потпуно самостално кривично дело независно од саучесништва у кривичном делу којим су те ствари прибављене. Поједина законодавства се разликују само у одређивању његовог назива, положаја у систему посебног дела кривичног законика и његовог бића (1). Наш Кривични законик кривично дело прикривања предвиђа у глави кривичних дела против друштвене и приватне имовине у чл. 265.

Кривично дело прикривања је знатне друштвене опасности и наводе се многобројни разлози који говоре у прилог његовог сузбијања. Његово предвиђање у кривичном законнику правда се нужношћу да се тиме спречи делатност која се надовезује уз једно већ извршено кривично дело а у намери да се учиниоцу овог кривичног дела обезбеди прибављена противправна имовинска корист (2). Сузбијањем прикривања онемогућује се делатност која иде за тим да се обезбеди и одржава једно противправно стање створено кривичним делом из ког су произашле ствари које се прикривају (3), односно да се спречи недозвољено стицање зараде одржавањем једног противправног и по схватању правног саобраћаја недозвољеног имовинског стања (4). Криминолошка испитивања личности прикривача доводе такође до интересантних закључака у погледу повезаности ових са учиниоцима кривичних дела чије ствари они прикривају (5). Прикри-

(1) Назив за ово кривично дело је у француској правној терминологији *recel*, у италијанској *ricettazione*, у немачкој *Hehlerei*, у англосаксонској *receiving goods stolen*, у совјетској покупка заведомо краденог.

(2) Giuseppe Maggiore: *Principi di Diritto penale*, vol. II, parte speciale, 2. ed., Bologna, 1938, p. 807.

(3) O. A. Germann: *Schweizerisches Strafgesetzbuch*, 6. Aufl., Zürich, 1956, art. 144; Reinhart Maurach: *Deutsches Strafrecht, Besonderer Teil, Karlsruhe*, 1953, § 42 B 1.

(4) Adolf Schönke-Horst Schröder: *Strafgesetzbuch, Kommentar*, 7. Aufl., München, 1954, § 259 I; Emil Niethammer: *Lehrbuch des Resonderen Teils des Strafrechts*, Tübingen, 1950, S. 294; Philipp Allfeld-Hugo Meyer: *Lehrbuch des Deutschen Strafrechts*, 8. Aufl., § 110 I; Franz v. Liszt-Eberhard Schmidt: *Lehrbuch des Deutschen Strafrechts*, 23. Aufl., § 147 II.

(5) R. Garraud: *Traité théorique et pratique du Droit Pénal Français*, t. III, 3. éd. art. 948.

вачи су готово увек у вези са деликвентима којима указују посредно или непосредно на могућности извршења кривичних дела, да би после они извршили прикривање ствари произашлих из извршења тих кривичних дела. Није ретко да постоје читава удружења сумњивих људи организованих на комерцијалној основи у циљу прибављања и протурања ствари добивених извршењем кривичних дела. Прикривачи се појављују као искоришћивачи оних који су склони криминалитету. Отуда се они сматрају као подвођачи лица која су склона имовинским деликтима слично оним који подводе лица склона полним деликтима (6). Прикривачи се криминолошки квалификују као посебна група позивних криваца који нису наклонjeni раду већ остварују свој извор прихода специјализовањем у вршењу кривичног дела прикривања. У индустриски развијеним земљама чак се врши даља специјализација међу разним прикривачима, као, например, прикривачи крзна, накита, племенитих метала, моторних возила, итд. Међу прикривачима заступљен је доста знатан број жена (7). Из свих ових разлога кривично дело прикривања има посебан и међународни значај. Постоје међународна удружења прикривача са седиштем у великим светским центрима и са својим филијалама у разним државама. Отуда је о овом кривичном делу било речи на разним међународним састанцима из области кривичног права и криминологије. На овим састанцима дошло се до закључка да би било потребно предузети нарочито следеће мере ради сузбијања прикривања на међународном плану (8). Требало би донети посебне прописе у погледу неких занимања, например, мењача, банкара, јувелира, продаваца антиквитета и старих ствари, итд., како би се онемогућило прикривање од стране лица која упражњавају ова занимања. Требало би поштрити у кривичним законима кажњавање прикривача. Најзад, требало би предвидети посебне прописе за деликвенте у поврату код кривичног дела прикривања.

Данас, као што је напоменуто прикривање се сматра као потпуно самостално кривично дело, и то у већини случајева као кривично дело из групе имовинских деликата. Оно се потпуно разликује од саучесништва у кривичном делу из ког произлазе ствари које се прикривају а исто тако и од личног прикривања односно пружања помоћи учиниоцу после извршеног кривичног дела а у намери да се спречи његово хватање и кажњавање. Међутим, интересантан је развој овог кривичног дела све док се није дошло до постојећег данашњег схватања, и то у два правца. Прво, у погледу његовог односа према саучесништву, друго, у погледу његовог осамостаљења од кривичног дела личног прикривања. У старом римском праву прикривање се сматрало као један од начина учешћа у извршењу кривичног дела из кога су произлазиле прикривене ствари, па се кажњавало

(6) Wilhelm Sauer: System des Strafrechts, Besonderer Teil, Berlin, 1954, § 12 I.

(7) Ernst Seelig: Lehrbuch der Kriminologie, 2. Aufl., Graz., 1951, S. 75.

(8) R. Garraud: op. cit., art. 948.

истом казном као и за то кривично дело (9). Тек у Јустинијановом периоду прикривање се издваја као самостално кривично дело али као заједничко кривично дело које обухвата како лично тако и стварно прикривање (10). У даљем развоју овог кривичног дела могу се запазити два различита система. По једном систему, прикривање ствари које су прибављене кривичним делом није посебно кривично дело већ заједно са личним прикривањем чини посебну врсту саучесништва у том кривичном делу. На тај начин не прави се разлика између пружања помоћи (помагања) учиниоцу кривичног дела пре и после извршења кривичног дела. Овај систем био је заступљен у Француском кривичном законнику од 1791 па је исто схватање било заступљено и у Француском кривичном законнику од 1810. Чл. 62 и 63 овог законика су доследно спроводили овај систем са свим нужним последицама у погледу строгости кажњавања прикривача по истом критеријуму као и сам извршилац одговарајућег кривичног дела. Солидарно кажњавање учиниоца кривичног дела и прикривача ишло је тако далеко да су се прикривачи ствари које су произашле из крађе извршене са убиством кажњавали истом казном као и убица (11). У Француској је тек законом од 28 априла 1832 измењена ова строгост у потпуном изједначавању прикривача са учиниоцем кривичног дела из ког су произашле ствари које се прикривају. Најзад, законом од 22 маја 1915 прикривање ствари је издвојено из саучесништва и предвиђено у чл. 460 и 461 Француског кривичног законика као посебно кривично дело (12). Карактеристика је, међутим, овог законика да лично прикривање односно пружање помоћи учиниоцу после извршеног кривичног дела још увек сматра као један облик саучесништва а не као засебно кривично дело. Други систем карактерише се по томе што се прикривање потпуно издваја из саучесништва и сматра се као засебно кривично дело. На тај начин прави се разлика између помагања односно пружања помоћи учиниоцу пре и за време извршења дела и пружања помоћи учиниоцу после извршења дела. Ово последње даље се дели на лично прикривање, тј. пружање помоћи учиниоцу после извршења дела у намери да се овом омогући сакривање, осујети његово хватање и кажњавање, и стварно прикривање или прикривање ствари које су произашле из извршења кривичног дела. Овај други систем први пут је разрађен у немачком праву и по угледу на ово и у већини других земаља. Треба, међутим, приметити да ово раздвајање претходниг и накнадног пружања помоћи учиниоцу кривичног дела и рашчишћавања појмова у вези са овим није извршено одједном већ да то

(9) Vincenzo Manzini: Trattato di Diritto Penale Italiano, vol. IX 1, art. 3465 pr. 1; G. Maggiore: op. cit., p. 807; Garraud; op. cit., art. 941; Allfeld-Meyer; op. cit., § 110 II.

(10) R. Maurach: op. cit., S. 284.

(11) R. Garraud: op. cit., art. 941.

(12) Dalloz: Code Pénal, 49 éd., art. 460—461; Robert Vouin: Précis de Droit Pénal Spécial Paris, 1953, art. 96; M. Rousselet-Maurice Patin: Précis de Droit Pénal Spécial, 6. éd., art. 719.

претставља дуг процес у развоју одговарајућих кривичноправних института. Као што ћемо ниже видети још данас постоје разне нијансе у појединим законодавствима када треба одредити појам прикривања и његово разграничење од саучесништва. Нарочито постоје знатна не-слагања када треба извршити разграничење између личног и стварног прикривања. Овде ћемо се ограничити само на то да укажемо на развој овог питања у немачком кривичном праву све до данашњег схватања по коме се прикривање сматра као посебно кривично дело а не као врста саучесништва. У средњовековном немачком кривичном праву (13) прикривање се сматрало као облик општег кривичноправног института пружања помоћи учиниоцу кривичног дела а казна је била иста као и за учиниоца тог кривичног дела. У периоду општег немачког права сви облици пружања помоћи учиниоцу кривичног дела (лично прикривање, тј. сакривање учиниоца кривичног дела и уклањање трагова кривичног дела, и стварно прикривање, тј. учествовање у користи добивене кривичним делом) сматрају се само као основи сумње за извршено помагање у том кривичном делу. У пруском општем земаљском праву пружања помоћи учиниоцу кривичног дела већ се сматра као самостално кривично дело, сем тога сматра се као посебно кривично дело прикривање ствари које су произашле из крађе. Постоји одговорност и у случају нехатног извршења овог кривичног дела. Треба напоменути, међутим, да неки партикуларни кривични законици још увек прикривање сматрају као посебан облик саучесништва. Тако, Баварски кривични законик из 1813 сматра прикривање као саучесништво после извршеног кривичног дела. Чак и Пруски кривични законик из 1851 напушта праксу ранијег пруског општег земаљског права и поводи се за схватањима тадашњих осталих немачких партикуларних кривичних законика. Тако овај законик иако сматра стварно прикривање као засебно кривично дело, излажући га у глави кривичних дела против имовине, ипак лично прикривање ставља у општи део као посебан облик саучесништва. Тек Немачки кривични законик из 1870 одваја све облике пружања помоћи учиниоцу кривичног дела, формирајући од ових неколико самостална кривична дела подржавања која се излажу у посебној глави овог законика.

Као што видимо, издвајање прикривања из саучесништва а затим његово разграничење од личног прикривања (подржавања) у свом развоју прошло је кроз неколико фаза и није свуда извршено у исто време и на исти начин. У вези са овим треба напоменути да је теорија кривичног права умногоме допринела овоме развоју и да је углавном њена заслуга што се поменути кривичноправни институти формулишу данас у постојећим законодавствима на начин како је то још у самом почетку истакнуто. Пре свега, сам Монтегкје је указивао да је погрешно третирати прикривача на исти начин као извршиоца

(13) R. Maurach: *op. cit.*, S. 234.

претходног кривчног дела (14). Од италијанских писаца треба поменути Кармињаниа а посебно Карару (15). Овај писац је нарочито указивао на апсурдност схватања да се може извршити саучесништво у кривчном делу које је већ извршено, истичући да се не може узети да постоји узрок после последице. Радња саучесништва је делатност пре радње извршења кривчног дела или бар приликом извршења ове радње. Ако радњу кривчног дела схватимо као узрок кривчног дела, радња саучесништва се јавља као услов односно узрок овог узрока. Ова претходна радња не може се замислити после извршења кривчног дела јер не може да делује као узрок када је већ престала сама радња кривчног дела. Француски писци су такође критиковали ранији систем Француског кривчног законика по коме се, као што је горе напоменуто, прикривање сматрало као облик саучесништва. Тако Гаро (16) истиче криминолошке (социолошке) и правне разлоге против изједначавања прикривача са учиниоцем претходног кривчног дела. Иако је криминолошки посматрано делатност прикривача један облик паразитизма, ипак, каже овај аутор, идентификовање репресије прикривача са репресијом учиниоца претходног кривчног дела није на свом месту. Са правног гледишта Гаро такође истиче да је нелогично прикривање сматрати као саучесништво када по свим кривичноправним правилима ово мора претходити или бити једновремено са радњом кривчног дела. Гарсон (17) такође истиче низ разлога против таквог схватања природе прикривања. Између осталог наводи да је последица таквог схватања да се не може казнити за прикривање ако је застарело кривчно дело из ког су произашле ствари које се прикривају, исто тако и у случају ако је претходно дело извршено у иностранству од стране страног држављанина.

Данас, као што је напоменуто, готово сва законодавства предвиђају прикривање као самостално кривчно дело а не као врсту саучесништва. Поједина законодавства се разликују само код одређивања односа прикривања (стварног прикривања) према пружању помоћи учиниоцу после извршеног кривчног дела (такозвано лично прикривање или подржавање). Француски кривчни законик по измени од 22 маја 1915, прикривање предвиђа као засебно кривчно дело против имовине и то у чл. 460 и 461. Лично прикривање или подржавање, међутим, по овом законуку сматра се још увек као врста саучесништва предвиђено у члч 61, 62 и 63 истог законика. У немачком кривичном праву, као што је напоменуто, први пут је извршено издвајање свих облика пружања помоћи учиниоцу после извршеног кривчног дела из саучесништва, тако да се ови сви сматрају као самостална кривична дела. Карактеристика је, међутим, овог права што се сва кривична дела пружања помоћи учиниоцу после извршеног кривчног дела сматрају као хомогена група кривчних дела па се

(14) R. Garraud: *op. cit.*, art. 941., p. 7.

(15) G. Maggiore: *op. cit.*, p. 807.

(16) R. Garraud: *op. cit.*, art. 941.

(17) E. Garçon: *Code Pénal Annoté*, 1. éd., art. 59—60, nos 309—332.

она излажу заједно у посебном одељку кривичног законика. Тако Немачки кривични законик у двадесетпрвом одељку, под насловом подржавања и прикривања, предвиђа следећа кривична дела ове врсте. Чл. 257 предвиђа подржавање које одговара кривичном делу пружања помоћи учиниоцу после извршеног кривичног дела предвиђено у чл. 281 нашег Кривичног законика. Кривично дело обухвата лично прикривање али исто тако и стварно прикривање ако је оно управљено на сакривање трагова кривичног дела или иначе на онемогућавање откривања, хватања и суђења учиниоца неког кривичног дел. Сматра се као тежи облик ако је прикривање ствари у овом случају извршено из користољубивих побуда (такозвано користољубиво подржавање). Чл. 257а предвиђа посебан облик подржавања ако је оно управљено на осујећење извршења мера безбедности и поправних мера. У чл. 258 предвиђа се тежи облик подржавања ако се односи на теже случајеве крађе и разбојништва. Најзад чл. 259 говори о прикривању ствари у смислу кривичног дела прикривања из чл. 265 нашег Кривичног законика. Италијански кривични законик исто тако сматра подржавање и прикривање као самостална кривична дела која су независна од саучесништва. Разлика је само у томе што се ова кривична дела предвиђају у две сасвим различите главе. Подржавање односно пружање помоћи учиниоцу после извршеног кривичног дела сматра се као кривично дело против правосуђа, и то као лично подржавање ако се односи на прикривање учиниоца кривичног дела, предвиђено у чл. 378, и као стварно подржавање ако се односи на прикривање ствари као трагова кривичног дела, предвиђено у чл. 379. Прикривање ствари (подржавање из користољубивих побуда) сматра се као кривично дело против имовине и предвиђено је у чл. 648. У швајцарском кривичном праву (18) раније се такође подржавање сматрало као врста саучесништва. Тако је било предвиђено у Швајцарском савезном кривичном законнику из 1853 а исто тако и у неким кантоналним кривичним законцима. Данас су сва кривична дела подржавања издвојена из саучесништва и сматрају се као самостална кривична дела. Лично подржавање сматра се као кривично дело против правосуђа, предвиђено у чл. 305 Швајцарског кривичног законика, а прикривање, стварно подржавање, сматра се као кривично дело против имовине, предвиђено у чл. 144 истог законика. У совјетском кривичном праву поједини кривични законици различито одређују однос подржавања према саучесништву па према томе и сам појам појединих облика подржавања. Кривични законик РСФСР у свом чл. 17 предвиђа јединствени институт саучесништва који обухвата не само опште познате врсте саучесништва (потстрекавање и помагање) већ и подржавање и помагање учиниоцу после извршеног кривичног дела. Као засебно кривично дело сматра се једино прикривање ства-

(18) O. A. Germann: *op. cit.*, art. 305.

ри произашлих из извршења кривичног дела, и то предвиђено у чл. 164 као кривично дело против имовине. Поједини совјетски аутори, међутим, критикују овај начин одређивања правне природе и појма подржавања (19). Они истичу да би било правилније да се подржавање одређује не као врста саучесништва већ као засебно кривично дело с обзиром да се оно не може расправљати по правилима о саучесништву. Неки други совјетски кривични законици, међутим, подржавање издвајају из саучесништва и сматрају као засебно кривично дело против поретка управљања. Тако, по чл. 19 Украјинско кривичног законика, прикривање учиниоца и последица кривичног дела које се не јавља као саучесништво при извршењу кривичног дела, повлачи за собом меру друштвене заштите само онда ако је то посебно предвиђено као засебно кривично дело. Прикривање учиниоца сматра се као кривично дело само ако се односи на кривично дело чији је учинилац осуђен најмање шест месеци лишавања слободе, док прикривање учиниоца које се односи на лакше случајеве неког кривичног дела не повлачи кривичну одговорност. Прикривање ствари сматра се као кривично дело против имовине у разним облицима предвиђено у глави кривичног дела против имовине. На сличан начин поступа Грузински кривични законик (20). У енглеском кривичном праву подржавање се исто тако сматра као врста саучесништва. Ово право разликује саучесништво пре извршења кривичног дела и после извршења кривичног дела (21). Прикривање пак ствари произашлих из кривичног дела сматра се као кривично дело против имовине (22). У Сједињеним Америчким Државама, слично као и у Енглеској, подржавање се сматра као саучесништво после извршеног кривичног дела а прикривање ствари као кривично дело против имовине (23).

Као што се из претходног излагања види, данас готово сва кривична законодавства сматрају прикривање као засебно кривично дело и то већином као кривично дело против имовине. Што се тиче личног прикривања, тј. подржавања, нека законодавства још увек заступају гледиште да је то врста саучесништва, док друга законодавства га сматрају као засебно кривично дело, било као кривично дело против правосуђа, било као једно од кривичних дела пружања помоћи учиниоцима после извршења кривичног дела. Интересантно је, међутим, напоменути да теорија по правилу увек сматра подржавање као посебан кривичноправни институт и као

(19) А. А. Герцензон и други: Уголовное право, общая часть, Москва, 1948, стр. 417—420; Б. М. Чхиквадзе и други: Советское Уголовное право, часть общая, Москва, 1952, стр. 300—301.

(20) И. Г. Голяков: Уголовное право, Москва, 1947, стр. 318—319; А. А. Пионтковский — Б. Д. Менъшагин: Курс Советского Уголовного права — Особенная часть, Москва, 1955, стр. 777—782; — А. А. Герцензон: *op. cit.*, стр. 419; Б. М. Чхиквадзе: *op. cit.*, стр. 300—301.

(21) Seymour F. Harris: *Principles and Practice of The Criminal Law*, 17 ed., London, p. 41—42.

(22) S. F. Harris: *op. cit.*, p. 355.

(23) Justin Miller: *Handbook of Criminal Law*, 1934, pp. 239—240; 396.

такав се упоређује са прикривањем када је потребно разграничити поједине врсте пружања помоћи учиниоцу после извршеног кривичног дела.

У овом излагању, које је посвећено прикривању, даће се анализа овог кривичног дела са гледишта извесних законодавстава. Што се тиче подржавања, биће само укратко указано на разграничење овог од прикривања, уколико се и подржавање може такође односити на сакривање ствари као трагова извршеног кривичног дела.

1. — Кривично дело се састоји у прикривању ствари које су прибављене извршењем неког кривичног дела. Према томе, претпоставља се да је претходно извршено неко друго кривично дело на основу којег је учинилац дошао до ствари које могу бити предмет прикривања. Као прво питање у вези са прикривањем поставља се, према томе, одређивање овог претходног кривичног дела које може служити као основ прикривања. Поједина законодавства поступају различито у овом погледу. У нашем Кривичном законiku, у чл. 265, назначено је само да ствари треба да су прибављене кривичним делом, без даљег означавања природе и врсте овог претходног кривичног дела. Из овог разлога узима се да то може бити свако кривично дело без обзира на његову врсту и тежину. Није нужно да то буде кривично дело против имовине, могуће је, на пример, да се прикривање изврши у вези са стварима које су прибављене извршењем кривичног дела подмићивања, фалсификовања, итд. Могу доћи у обзир како кривична дела из овог законика, тако и кривична дела из неког другог кривичног закона, савезног или републичког. Нема прикривања, међутим, ако су ствари прибављене из извршења неког прекршаја или привредног преступа (24). Слично се узимало по ранијем Југословенском кривичном законiku (25). Швајцарски кривични законик захтева да су ствари биле прибављене неком „кажњивом радњом“ али се под овим подразумевају не само имовинска кривична дела већ и сва друга кривична дела (26). Италијански кривични законик такође не одређује претходно кривично дело ни по врсти ни по тежини. Теорија узима да то може бити свако кривично дело, имовинске или које друге природе. То може бити и кривично дело извршено у иностранству. Али се захтева да то претходно дело буде кривично дело а не прекршај (27). Француски кривични законик у пропису који говори о прикривању као претходно кривично дело назначује крађу, злоупотребу поверења и превару, али се узима да су то само најчешћа кривична дела која дају повод за прикривање, што значи да нису искључена ни друга кривична дела чијим извршењем се могу прибавити неке ствари. То

(24) Ј. Таховић: Кривично право — Посебни део, II изд., Београд, 1955, стр. 354; Коментар Кривичног законика, Београд, 1957, чл. 265 I 1.

(25) Т. Живановић: Основи Кривичног права — Посебни део, I књ., Београд, 1939, § 76 I 1 а.

(26) O. A. Germann: *op. cit.*, art. 144.

(27) G. Maggiore: *op. cit.*, p. 808.

може бити злочин или преступ али не и прекршај. Дело мора да је стварно кривично дело а не само по схватању прикривача (28). Немачки кривични законик исто тако даје широку формулацију појма претходног кривичног дела, омогућујући на тај начин да се под овим подразумевају сва кривична дела, мада се наглашава да практично највише долазе у обзир разне врсте крађа, разбојништва, утаја, превара и слична кривична дела. Чак се узима да претходно кривично дело може бити и иступ (29). По енглеском општем праву прикривање се сматрало као преступ без обзира из ког су кривичног дела ствари биле прибављене. По закону о крађи из 1916, међутим, прави се разлика да ли је претходно кривично дело злочин или преступ, па се према овоме одређују различите казне за прикривача. Иначе се претходно кривично дело не одређује по врсти, тако да је довољно да су ствари прибављене ма којим злочином или преступом (30). Кривични законик РСФСР говори само о украденим стварима, али судска пракса даје широко тумачење прописа који говори о прикривању, тако да се под претходним кривичним делом подразумевају сва кривична дела из чијег извршења се могу прибавити ствари које могу бити предмет прикривања. Прецизнију формулацију дају други совјетски кривични законици. Тако, Белоруски кривични законик назначује да прибављене ствари могу потицати не само из крађе, већ и из плачке, разбојништва, утаје, злоупотребе поверења, итд. Слично одређује појам претходног кривичног дела и Украјински кривични законик (31).

2. — Прикривање ствари у неким случајевима може се односити на ствари које се појављују и као трагови извршеног кривичног дела, па се самим тим онемогућује откривање овог кривичног дела и хватање учиниоца дела. Из ових разлога поставља се, даље, питање како утврдити разлику у оваквим случајевима између стварног и личног прикривања, тј. када постоји прикривање а када подржавање односно пружање помоћи учиниоцу после извршења кривичног дела. У оним законодавствима где се прикривање може извршити не само са умишљајем већ и из нехата, разлика између ових кривичних дела пре свега је у томе што се подржавање може извршити само са умишљајем. Мало је теже утврдити ову разлику када се прикривање извршује са умишљајем, али ипак у овом погледу постоје нека правила. Код подржавања, лице које прикрива ствари као трагове кривичног дела, чак и онда кад су побуде из ко-

(28) Jean Larguier: Recel, у Dalloz Encyclopédie Juridique, nos 13, 16, 18, 19; R. Vouin: op. cit., art. 97; Rousselet-Patin: op. cit. art. 720.

(29) Reinhard Frank: Das Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich, Kommentar, 16 Aufl., § 259 II 1; J. von Olshausen's Kommentar zum Strafgesetzbuch, 11 Aufl., § 259 3; A. Schönke — H. Schröder: op. cit., art. 259 V.

(30) Закон о крађи — Larceny Act 1916, допуњен са Criminal Justice Act 1948, посвећује цео један одељак (Section 33—44) кривичном делу прикривања, Russell on Crime, 10 ed. London 1950, Volume 2, p. 1330; Harris: op. cit., p. 355.

(31) А. А. Пионтковский — В. Д. Менџагин: op. cit., стр. 777; И. Т. Голдяков: op. cit., стр. 318.

јих се то чини користољубиве природе, као што је то случај на-
пример код такозваног користољубивог подржавања, — поступа
првенствено у интересу учиниоца или саучесника претходног кри-
вичног дела. Код прикривања, међутим, прикривач по правилу по-
ступа у свом интересу. Прикривање се, затим, може извршити само
радњама које се по закону сматрају као радње овог кривичног дела,
док код подржавања могу доћи у обзир све делатности којим се
ствара повољнија ситуација за учиниоца или саучесника претход-
ног кривичног дела. Најзад, предмет прикривања могу бити само
ствари а подржавање се може односити на обезбеђење учиниоцу
претходног кривичног дела ма какве користи која је прибављена
извршењем једног кривичног дела (32).

3. — Поједина законодавства се разликују такође када треба
одредити појам ствари које могу бити предмет прикривања. По на-
шем Кривичном закону предмет прикривања могу бити ствари
које су прибављене кривичним делом али исто тако и ствари које
су добивене продајом или заменом ствари које су директно биле
прибављене кривичним делом. Под овим се подразумевају само
ствари у материјалном смислу а не и права. Иначе појам ствари се
узима у ширем смислу подразумевајући под овим и новац. Предмет
прикривања могу бити како покретне тако и непокретне ствари (33).
Слично се узимало и по ранијем Југословенском кривичном зако-
нику (34). Совјетско кривично право узима да предмет прикривања
може бити ма која имовина добивена кривичним делом, без тачног
одређивања да ли под овим треба подразумевати и имовину која је
прибављена посредством ствари које су биле директно прибављене
претходним кривичним делом (35). Швајцарско кривично право узи-
ма да предмет прикривања могу бити само ствари које су директно
прибављене кривичним делом а не и ствари које су добивене по-
средством ствари прибављених кривичним делом (36). Италијански
кривични законик и теорија дају мало више објашњења у погледу
ствари које могу бити предмет прикривања. Пре свега, узима се да
се прикривање може односити само на покретне ствари а не и на
непокретне. Други услов је да су ствари власништво неког лица.
Нема прикривања ако су у питању ничије или напуштене ствари,
иако су оне биле прибављене неком кажњивом радњом. С друге
стране, предмет прикривања могу бити не само ствари које су ди-
ректно произашле из извршења кривичног дела већ и оне које су
добивене заменом или прерадом ствари које потичу од кривичног
дела (37). Француски кривични законик назначује само да предмет

(32) A. Schönke — H. Schröder: *op. cit.* § 259 II; R. Frank: *op. cit.*, § 259 I.

(33) J. Таховић: Кривично право, *op. cit.*, 353—354; Коментар, *op. cit.*, чл. 265 I 1.

(34) Т. Живановић: *op. cit.*, § 76 I 1 а.

(35) А. А. Пионтковский — В. Д. Менџагин: *op. cit.*, стр. 777—778; И. Т. Голяков, *op. cit.*, стр. 319.

(36) O. A. Germann: *op. cit.*, art. 144.

(37) G. Maggiore: *op. cit.*, p. 808—810.

прикривања могу бити ствари које су прибављене кривичним делом. Теорија, међутим, узима да предмет прикривања могу бити и ствари добивене продајом или заменом украдених ствари (38). У немачком кривичном праву сматра се да предмет прикривања могу бити како покретне тако и непокретне ствари, али то не могу бити права. Даље, предмет прикривања могу бити и ствари без власника. У неким случајевима се узима да предмет прикривања могу бити и сопствене ствари, на пример, ако сопственик изврши прикривање своје ствари коју је био дао у залогу па је била украђена од стране учиниоца претходног кривичног дела. Спорно је, међутим, кад се сматра да је ствар прибављена кривичним делом. По једном мишљењу, предмет прикривања могу бити само ствари које су директно произашле из кривичног дела а не и ствари које су добивене заменом или прерадом ствари прибављених кривичним делом (39). Други аутори, међутим, узимају да је такво схватање противно смислу и природи кривичног дела прикривања. Суштина законског прописа о овом кривичном делу јесте, наиме, да се спречи задржавање имовинске користи која је произашла из извршења једног кривичног дела а ово се не постизава ако остане некажњиво прикривање ствари које су добивене заменом или прерадом ствари прибављених кривичним делом (40). По англосаксонском праву узима се да предмет прикривања могу бити само оне ствари које су прибављене кривичним делом а не и замењене ствари (41).

Прикривање се може извршити само до оног момента док се предмет прикривања сматра као ствар прибављена кривичним делом (42). Исто тако ствар губи овај карактер ако буде враћена њеном сопственику, па од овог момента она не може бити предмет прикривања (43).

4. — Радња кривичног дела прикривања такође се на различите начине одређује у појединим законодавствима, али ипак у теорији постоји извесна сагласност у погледу основних делатности којим се може извршити ово кривично дело. По нашем Кривичном законнику, као радње извршења прикривања сматрају се следеће делатности. Пре свега то може бити свако прибављање ствари, као на пример, куповина, примање у залог, примање у поклон, замену, као и свако друго прибављање. Затим долази протурање ствари које су прибављене кривичним делом, а под овим се подразумева свако омогућавање прође какве ствари, као на пример, посредовање, проналажење лица или могућности да се ствар прода, итд. Најзад долази прикривање ствари у ужем смислу, тј. свако омогућавање да ствар при-

(38) Rousselet-Patin: *op. cit.*, art. 720 a; R. Vouin: *op. cit.* art. 97 2°; Jean Larguier: *op. cit.*, nos 14—15.

(39) Fr. v. Liszt — E. Schmidt: *op. cit.* § 147 II 1; R. Frank: *op. cit.*, § 259 II; J. v. Olshausen: *op. cit.*, § 259 2.

(40) A. Schönke — H. Schröder: *op. cit.*, § 259 V 4.

(41) J. Miller: *op. cit.*, p. 397.

(42) J. v. Olshausen: *op. cit.*, § 259 4; R. Frank: *op. cit.*, § 259 II 3; Живановић: *op. cit.*, § 76 I 1 b 6°.

(43) J. Miller: *op. cit.* p. 396.

бављена кривичним делом остане неоткривена (44). Слично се узима мало по ранијем Југословенском кривичном законикау (45).

Појам радње код прикривања највише је разрађен у немачком праву и зато ћемо њему посветити нарочиту пажњу (46). По самом закону наводе се три основне делатности као радње извршења овог кривичног дела, и то прибављање ствари, сакривање ствари (прикривање у ужем смислу) и садејствовање у протурању ствари. — (1) Прибављање означаје делатност којом извршилац прикривања узима ствар у своје притежање и поклапа се са стицајем ствари. Потребно је да се ствар прибавља за себе. Не сматра се као прибављање само коришћење ствари или њено чување за учиниоца претходног кривичног дела. Није довољно стварање само таквог односа према ствари по коме прикривач има могућности за прибављање ствари. Тако, на пример, примање само доставнице за пакет који се налази још увек на пошти није још прибављање. Али постоји прибављање ако се створе услови за заједничко поседовање ствари са учиниоцем претходног кривичног дела. Прибављање се мора извршити са знањем притежаоца те ствари, ако се то чини без знања овог или против његове воље, онда може постојати неко друго кривично дело, на пример, крађа, изнуда, итд. Постоји прибављање ако се заједнички користи ствар са учиниоцем претходног кривичног дела, на пример, заједнички се троше животне намирнице, новац и друге потрошне ствари. Прибављање се може учинити и нечињењем. Тако, чини ово кривично дело лице које не спречава свог брачног друга да у кући троши ствари које је овај прибавио прикривањем у смислу овог кривичног дела. Није потребно да прикривач прибавља ствар непосредно од претходног учиниоца кривичног дела. Могуће је друго и свако даље прикривање преко трећих прикривача. Као најчешће радње прибављања сматрају се куповина и примање у залогу. Пошто је куповина само један начин прибављања, није довољно само закључивања уговора већ је потребно да се ствар прибави у своје притежање. Закључивање уговора може се појавити само као кажњиви покушај. Спорно је да ли се кривично дело може извршити куповином преко посредника. Неки аутори узимају да је у овом случају могућа куповина ако се то врши преко лица која се налазе у служби било прикривача било учиниоца претходног кривичног дела. Код примања у залогу мора такође постојати прибављање притежања. — (2) Сакривање или прикривање у ужем смислу, означаје чињење или нечињење, у случају кад постоји дужност на чињење, у намери сакривања ствари од власника или органа гоњења, тако да буде онемогућено налажење ствари или се то отежава. Није потребно да учинилац прикривања непосредно сакрива ствар,

(44) J. Таховић: Кривично право, *op. cit.*, стр. 354; Коментар, *op. cit.* § 265 II.

(45) Т. Живановић: *op. cit.*, § 76 I 2.

(46) A. Schönke — H. Schröder: *op. cit.*, art. 259 II; J. Olshausen: *op. cit.*, § 259 9—16; R. Frank: *op. cit.*, 259 IV.

довољно је да он спречава њено налажење, например, одношењем на неко друго место на коме се ствар чува. Сакривање није врста прибављања већ један од облика прикривања. Према томе није потребно да прикривач у овом случају има притежање ствари. Исто тако није потребно да је већ у моменту сакривања одређен начин узимања ствари са места на коме се она сакрива. Нечинијењем се може извршити сакривање кад постоји дужност на чињење односно у овом случају на пријаву сакривања. Уништавање ствари није сакривање јер се тиме не постизава задржавање прибављене противправне имовинске користи. — (3) Учешће у протурању или прођи ствари означаје сваку делатност у намери привредног уновчавања ствари продајом ове једном трећем лицу. Није потребно да је прођа стварно одмах следовала. Протурање или прођа означаје, например, тражење услова за продају, трампу, давање у залог, итд. Давање на поклон није протурање. Протурање или прођа постоји, даље, кад се ствар носи код трговца ради продаје или ради распитивања за цену ствари у намери продаје. Ношење ствари са собом ради изналагања купаца претставља такође учешће у протурању. Протурање треба да се чини у сагласности са држаоцем ствари али овај не мора да буде учинилац претходног кривичног дела. Протурање украденог новца постоји, например, када се омогућује куповина ствари овим новцем да би се исти добро привредно искористио. Омогућавање плаћања дугова учиниоца претходног кривичног дела такође се може сматрати као протурање новца добивеног кривичним делом. Најзад, постоји протурање и онда ако се да савет учиниоцу претходног кривичног дела како да се искористи новцац прибављен кривичним делом.

Совјетско право наводи као радњу код кривичног дела прикривања само куповину, али теорија узима да се то може извршити и на други начин, например, када се ствар прима у поклон, у залог, на чување, као замена са другим стварима, итд. (47). Швајцарски кривични законик и теорија узимају као радњу извршења код прикривања: прибављање (стицање), примање у поклон, у залог, сакривање, протурање и свако помагање у привредном искоришћавању ствари. Ђутање о месту налажења ствари, када не постоји обавеза на казивање, не чини радњу код кривичног дела прикривања (48). Италијански кривични законик наводи као радњу код прикривања само прибављање односно примање ствари и сакривање. Теорија, међутим, узима се да су ове делатности овде наведене само примера ради, а да се прикривање може извршити и неком другом радњом, например, примање ствари у замену за неку другу ствар. Примање се може извршити са накнадом или без накнаде. Али не сматра се као радња прикривања пропуштање да се учини

(47) А. А. Пионтковский — Б. Д. Менџагин: *op. cit.*, стр. 777; И. Т. Голяков: *op. cit.*, стр. 318.

(48) О. А. Germann: *op. cit.*, art. 144.

пријава о томе где се ствар налази, одбијање да се открива ствар и свако друго нечињење (49). Француски кривични законик наводи као радњу код прикривања само примање ствари али теорија тумачи овај појам доста широко подразумевајући под овим свако прибављање ствари, например, куповину, чак по правој цени, пријем на поклон, у залог, депозит, итд. Прикривање се може извршити посредно или непосредно. Коришћење ствари такође се сматра као радња прикривања (50).

5. — Учиница код кривичног дела прикривања може бити свако лице које није учествовало у претходном кривичном делу као учинилац или саизвршилац. По једном мишљењу, лице које је учествовало у извршењу претходног кривичног дела као саизвршилац, после деобе прибављених ствари, такође може бити учинилац прикривања у погледу другог дела ствари (51). Саучесник у претходном кривичном делу (потстрекач и помагач) може бити учинилац прикривања ствари које су произашле из кривичног дела у коме је он био саучесник (52). Али потстрекач односно помагач који је унапред уговарао учешће у добити, одговара само за потстрекавање односно помагање (53). Пасивни субјект претходног кривичног дела не може се појавити као учинилац прикривања, јер се он, тиме што прибавља ове ствари, креће у сфери свог сопственог права. Али сопственик ствари може бити учинилац код прикривања ако је притежање тих ствари било раније прешло по закону у руке другог лица, например, ако је ствар била дата у залог. Учиница прикривања најзад може бити и сам прикривач, например, када је ствар више пута прелазила из руке у руку (54).

6. — Питање виности код прикривача такође се различито одређује у појединим законодавствима. Совјетско кривично право говори само о свесној куповини украдених ствари, па се отуда узима да је код прикривача потребан умишљај односно свест о томе да су ствари биле добивене кривичним делом. Последица овог је да је увек потребно утврдити да је учинилац прикривања знао да су ствари прибављене кривичним делом. Куповина таквих ствари без овог знања искључује кривичну одговорност. Није довољно ако је код купца постојала само сумња о томе да су ствари прибављене кривичним делом. Куповина из нехата таквих ствари не повлачи кривичну одговорност (55). У једној судској одлуци тако се наводи: „можда у датом случају постоји неопрезност али пропис захтева умишљај“ (56). Ипак неки аутори сматрају да ако неко купи

(49) G. Maggiore: *op. cit.*, p. 809.

(50) R. Vouin: *op. cit.*, art. 98 2°; Rousselet — Patin, *op. cit.*, art. 720 a, Jean Larguier: *op. cit.*, nos 4, 5, 9.

(51) J. v. Olshausen: *op. cit.*, § 259 27; Т. Живановић: *op. cit.*, § 76 V 1 а. Супротно R. Frank: *op. cit.*, § 259 VI 2; Allfeld — Meyer: *op. cit.*, § 119 VI.

(52) J. v. Olshausen: *op. cit.*, § 259 27; Т. Живановић: *op. cit.*, § 76 V 1 а 3°.

(53) A. Schönke — H. Schröder: *op. cit.*, § 259 IX.

(54) G. Maggiore: *op. cit.*, p. 809.

(55) А. А. Пионтковский — Б. Д. Менџагин: *op. cit.*, стр. 778.

(56) А. А. Пионтковский — Б. Д. Менџагин: *op. cit.*, стр. 779.

ствар у бесцење, онда се не може примити изговор да прикривач није знао да су ствари произашле из кривичног дела (57). Совјетско кривично право не тражи, међутим, намеру прибављања користи код прикривача, па се по овоме прикривање не разликује од кривичног дела пружања помоћи односно подржавања. Швајцарски кривични законик тражи да је учинилац прикривања знао или да је морао претпоставити да су ствари прибављене кривичним делом. Према томе потребан је умишљај односно свест да поседовање ствари на неки начин почива на неком ранијем кривичном делу. Изричито се наглашава да се кривично дело не може извршити из нехата јер се сматра да је смисао прикривања баш у томе да се умишљајно продужи или обезбеди противправно стање створено неким кривичним делом. По овом праву такође се не тражи намера прибављања противправне имовниске користи (58). Италијански кривични законик познаје два кривична дела прикривања с обзиром на виност учиниоца дела. Основно кривично дело предвиђено је у чл. 648 који захтева умишљај и намеру код учиниоца дела. Прикривање из нехата предвиђено је у чл. 712 као иступ. Код првог кривичног дела потребно је да је учинилац знао да су ствари, које се прикривају, произашле из неког кривичног дела. Сем тога код учиниоца је потребна и намера прибављања противправне имовинске користи, било себи било другом. За постојање овог кривичног дела потребно је знање а не обична сумња да су ствари произашле из кривичног дела. С друге стране, довољно је знање о деликтном пореклу ствари, није потребно да се зна ко је оштећеник, па ни учинилац претходног кривичног дела, нити да се знају све околности под којима је дело било извршено. Знање о деликтном пореклу ствари мора постојати у моменту извршења радње прикривања. Касније сазнање ове околности не заснива кривичну одговорност за ово кривично дело (59).

Посебно ћемо размотрити питање виности код прикривања у француском, англосаксонском и немачком праву.

Француски кривични законик захтева да учинилац прикривања зна да су ствари произашле из кривичног дела. И поред ове јасне одредбе закона, теорија и пракса посвећују ипак знатну пажњу овом питању (60). Пре свега се истиче да је код прикривача потребна воља за прибављање ствари које су предмет прикривања. Мотиви из којих се дело чини не играју улогу. Исто тако није нужно да се тиме себи прибавља нека противправна имовинска корист. Затим се подвлачи да је потребно да учинилац прикривања зна да су ствари произашле из неког кривичног дела. Довољно је да се зна да су ствари прибављене неким кривичним делом уопште, без обзира да ли се зна које је то кривично дело. Тако није потребно знање

(57) И. Т. Голяков: *op. cit.*, стр. 319.

(58) O. A. Germann: *op. cit.*, art. 144.

(59) G. Maggiore: *op. cit.*, p. 807—811.

(60) M. Rousselet — Patin: *op. cit.*, art. 720 c; R. Vouin: *op. cit.*, art. 98 1°; R. Garraud: *op. cit.*, art. 945—946; Jean Larguier: *op. cit.*, nos 20—35.

о правној природи тог кривичног дела (злочин или преступ), околностима извршења дела (времени и месту извршења дела), о оштећенику или учиниоцу претходног кривичног дела. По правилу узима се да је потребно да се ово знање има у моменту извршења радње прикривања. Али је расправљен такође и случај када се до овог знања долази после извршења радње прикривања. Овај случај може настати онда ако се ствар која је произашла из кривичног дела прима *bona fide*, па се касније дође до сазнања о деликтном пореклу те ствари. У овом случају питање се поставља да ли постоји прикривање ако се ствар не врати после овог сазнања о деликтном пореклу те ствари. По овом питању мишљења су различита. По једном мишљењу, прикривање постоји само онда ако се знање о деликтном пореклу ствари има у моменту извршења дела. Ово се правда не само начелом кривичног права да је меродавна виност у моменту извршења дела, већ и начелом грађанског права по коме *mala fides superveniens non nocet*. Било би погрешно, каже се, казнити оног који је постао власник ствари по грађанском праву, за прикривање својих сопствених ствари. По другом мишљењу, у оба случаја постоји прикривање, па се с обзиром на ово прави разлика између непосредног прикривања (*recel immediat*) и каснијег прикривања (*recel à retardement*). У овом другом случају, који постоји кад се касније дође до сазнања о деликтном пореклу ствари, узима се да се кривично дело састоји у томе што се наставља притежање ствари после сазнања о њиховом пореклу. У овом смислу прикривању се даје карактер продуженог или трајног кривичног дела. Ипак има мишљења да у овом другом случају прикривача треба блаже казнити, јер би он можда одбио пријем ствари да је још у почетку знао њихово деликтно порекло.

У англосаксонском праву (61) принцип је да тужилац мора увек доказати да је прикривач знао да су ствари произашле из кривичног дела, то у моменту пријема ствари. Како је пак у пракси често пута тешко доказати ову чињеницу, покушано је да се поставе извесна правила о томе када се има узети да постоји ово знање (62). Поред случаја када се ово знање може непосредно доказати, узима се да се оно може потврдити и посредно на основу околности које говоре у прилог тога да је прикривач знао за порекло ствари, на пример, ако се ствари купе по знатној сниженој цени. Горе наведени принцип формулише се на тај начин што се узима да је нужно да је прикривач знао о деликтном пореклу ствари, али да порота то може закључити и из околности ако су оне такве да говоре у прилог томе да је код прикривача морало постојати ово знање. Али ипак, у оваквим случајевима не постоји правна презумпција о виности прикривача, већ је тужилац дужан да докаже да је учинилац дела на основу таквих околности морао знати да су ствари прибављене

(61) Russel on Crime, op. cit., p. 1338—1340.

(62) S. F. Harris: op. cit., p. 358.

кривичним делом. Само у неким државама САД постоје закони по којима терет доказивања невиности у оваквим случајевима пада на окривљеног. Умишљај код прикривача мора бити управљен на прибављење ствари. Нема овог кривичног дела ако се пријем ствари врши да би се ове вратиле сопственику или само да се открије учинилац претходног кривичног дела (63).

У немачком праву (64) код прикривања такође је потребан умишљај. Учиниоца пре свега мора знати да су ствари произашле из кривичног дела. Није, међутим, потребно да се зна које је кривично дело у питању, као ни околности извршења дела. Затим код прикривача мора постојати воља да се ствари прикрију односно да се прибаве, протуре или сакрију. Умишљај мора постојати у моменту извршења радње прикривања. У случају да се до сазнања о деликтном пореклу ствари дође касније, прикривање може постојати само онда ако после тога буду извршене неке делатности које улазе у радњу овог кривичног дела. Прикривање из нехата, према томе, не може се извршити. Овако се узима без обзира на то што у закону стоји да је потребно да је учинилац знао или морао знати за деликтно порекло ствари. Израз „морао знати” не схвата се као нехат већ само као законско правило да се увек мора доказивати да ли су околности извршења дела биле такве да је код учиниоца постојало знање о деликтном пореклу ствари. Као овакве околности, на основу којих се може створити закључак, о знању порекла ствари, долазе у обзир само објективне и садашње околности. Објективне околности у овом смислу су оне које јасно доказују да је учинилац прикривања морао имати претставу о деликтном пореклу ствари, па се тиме само уштеђује суду свако даље доказивање умишљаја. Касније околности не узимају се у обзир јер оне не могу бити од утицаја на претставу учиниоца за време извршења дела. Нехатно прикривање је предвиђено само у неким споредним кривичним законима, на пример, у закону о промету племенитим металима. По немачком праву, најзад, за постојање прикривања потребна је намера учиниоца да се тиме себи прибави имовинска корист. По овоме се прикривање разликује од подржавања учињеног прикривањем ствари као трагова кривичног дела. Као корист у овом смислу узима се свако повољно решавање неких својих личних прохтева имовинске природе. Тиме се не мора ићи на добијање неке изванредне добити, довољна је обична добит у смислу привредног пословања. Довољна је и посредна корист. Тако, код повериоца постоји ова корист, на пример, ако се примају ствари прибављене кривичним делом као залога за неку несигурну тражбину. Довољно је само намера прибављања користи, другим речима, није нужно да је корист стварно прибављена.

(63) J. Miller: *op. cit.*, p. 399.

(64) A. Schönke — H. Schröder: *op. cit.*, § 250 VII; R. Frank: *op. cit.* § 259 V 1; J. v. Olshausen: *op. cit.*, § 259 21.

По нашем Кривичном законнику, за кривичну одговорност код прикривања потребно је да учинилац зна да је ствар прибављена кривичним делом или да је могао знати да је ствар прибављена кривичним делом. На основу ове одредбе у закону узима се да учинилац код прикривања може бити умишљајни или нехатни (65). Умишљај се састоји у свести односно знању да је ствар која се прикрива прибављена кривичним делом и да се у погледу такве ствари врши прикривање. Није потребна свест о томе којим је кривичним делом ствар прибављена, довољно је ако је учинилац знао да је ствар прибављена извршењем неког кривичног дела уопште. Свест о томе да је ствар прибављена кривичним делом мора постојати у моменту извршења радње прикривања. Нехат у смислу овог кривичног дела постоји ако је учинилац дела могао знати да је ствар прибављена кривичним делом. Да ли је учинилац то могао знати треба ценити према околностима случаја. На пример, цена по којој се ствар продаје, количина и врста ствари, околност да такве ствари или у тој количини то лице не би могло поседовати, итд. Слично се узимало и по ранијем Југословенском кривичном законнику (66).

7. — Могућ је стицај између прикривања и подржавања, тј. пружања помоћи учиниоцу после извршења дела, а исто тако између прикривања и изнуде, преваре и фалсификовања исправе (67).

Више радњи прикривања од стране истог лица у погледу једне или више ствари произашлих из истог кривичног дела чине реални стицај. Продужено кривично дело може постојати само под условом да постоје сви елементи потребни за продужено кривично дело. Али је немогуће продужено кривично дело између прикривања и пружања помоћи учиниоцу после извршења кривичног дела (68).

Др. Јанко Ђ. Таховић

О КАПАРИ У ДУБРОВАЧКОМ ПРАВУ КРАЈЕМ XIII И ПОЧЕТКОМ XIV ВЕКА

1. Прописи о капари у Дубровачком статуту и њена примена у свакодневном правном животу у Дубровнику крајем XIII и у XIV веку показују извесне особености и разлике како у поређењу са правима земаља са којима су Дубровчани тог времена долазили у ближи додир, тако и у односу на римско-византиско право које је претстављало основу дубровачког облигационог права. Услед тога ова установа дубровачког права заслужује да буде посебно проучена.

(65) J. Таховић: Кривично право, *op. cit.*, стр. 355; Коментар, *op. cit.*, чл. 265 IV.

(66) T. Живановић: *op. cit.*, § 76 V 2.

(67) A. Schönke — H. Schröder: *op. cit.*, § 259 XI.

(68) A. Schönke — H. Schröder: *op. cit.*, § 259 XI.